

Slot Assumburg

Slot Assumburg dateert waarschijnlijk oorspronkelijk uit de 13e eeuw, maar werd in 1546 verbouwd, en is genoemd naar de buurtschap Assum tussen Heemskerk en Uitgeest. Bij de verbouwing is gebruikgemaakt van sloopmateriaal van kasteel Oud Haerlem. De kracht die het kasteel uitstraalt, is ook meer schijn dan werkelijkheid. Het is in feite een imitatie van een middeleeuws kasteel. De dunne muren zouden een beleg niet hebben kunnen doorstaan. Een dergelijk kasteel wordt doorgaans coulissenkasteel genoemd.

Slot Assumburg is gedurende vele eeuwen een adellijk verblijf geweest. Een groot aantal verschillende geslachten hebben er gewoond. Na 1867 bleef het slot onbewoond. De fraaie betimmeringen en de gebruiksvoorwerpen werden overgebracht naar kasteel Marquette.

Nadat het slot niet meer bewoond werd raakte de omgeving ook de oude glorie kwijt. Het park rond het slot verdween. Sedert 1911 is het in eigendom van het rijk, het werd voor één gulden overgedaan aan de staat, dit met de verplichting het slot te restaureren. In 1933 kreeg de Assumburg haar bestemming als jeugdherberg. Tegenwoordig is er een hostel van Stayokay in de Assumburg gevestigd.

De in de nabijheid gelegen oranjerie is rond 1965 gerestaureerd. Het slot zelf is alleen aan de buitenzijde zichtbaar. Zelfs op Open Monumentendagen is slechts een zeer beperkt deel van het slot toegankelijk. Men kan van boven op de muren uitkijken naar de weilanden in de omgeving. Het kasteel ligt aan de oostzijde van Heemskerk. Naast het slot bevindt zich het natuur- en recreatiepark Assumburg dat in 2003 is aangelegd. In 2009 is begonnen om de 18e eeuwse tuin weer in originele staat te brengen, onder andere met perenrassen uit die periode.

Het slot stond in de 13e en 14e eeuw bekend als Williaems Woninghe van Velsen en 't werd zoals de naam al aanduidt, bewoond door de familie van Velsen. Jan van Rietwijk, zoon van Willem van Rietwijk van Velsen, werd in 1322 beleend met de helft van de Assumburg. De andere helft behoorde toen al aan Barthoud van Assendelft, die dus wel bloedverwant van Jan van Rietwijk zal zijn geweest. Op 17 mei 1328 verkocht Jan zijn helft van de Assumburg aan Barthoud van Assendelft. Daarna droeg Barthoud (I) de gehele Assumburg op aan de heer Jan I van Polanen (eigenaar kasteel Oud Haerlem), die hem ermee beleende op 5 juni 1335. Barthoud stierf waarschijnlijk in 1345. Zijn oudste zoon Dirk (I) verkreeg de Assumburg, maar is vrij kort daarna kinderloos overleden, zodat zijn jongere broer Gerrit (II) zich in 1348 op dit kasteel kon vestigen.

Het Huis Assumburg,
naar het kaartboek van P. Bruins, ca. 1583.
Gem. Archief Haarlem

Zijn oudste zoon Barthoud (II) werd door hertog Willem VI verbannen. Dus betrok broer Dirk (II) van Assendelft in 1413 de Assumburg en liet zich daarmee zelfs belenen (20 april 1421). De laatste mannelijke Van Assendelft die de Assumburg heeft bewoond was Gerrit (VIII) (1567-1617) heer van Assendelft (1601), Assumburg, etc. Gerrit (VIII) bleef ongehuwd. Na zijn dood ontving zijn zuster Anna (II) de Assumburg in leen (1618). Ze was getrouwd met Gerrit van Renesse van der Aa. Anna stierf in 1626. Nog enkele tientallen jaren bleven er Renesse's op de Assumburg wonen, maar in 1669 kocht koopman Johannes Wuijters het kasteel.

Toen na diverse eigenaren een zekere mr. Jean Deutz in 1694 het kasteel had gekocht, liet deze de Assumburg aanmerkelijk verfraaien naar de smaak van die tijd (met een prachtig park met waterpartijen en plantsoenen). De laatste Deutz was jhr. mr. Jacob Maarten Deutz van Assendelft die op het kasteel woonde en er ook stierf (in 1858). Toen zijn vrouw Josina Johanna Willink in 1867 in Amsterdam stierf, was dat tevens het einde van de Assumburg als aanzienlijk buitenverblijf. Veertien dagen lang vond er een veiling plaats van de inboedel (oktober 1868). Ook het landbezit werd van de hand gedaan. Na een jaar lang verhuurd te zijn geweest aan een gefortuneerde Engelsman, Hugh Hope Loudon, kreeg het gebouw diverse functies: in 1881 als hospitaal tijdens een cholera epidemie en later

nog als school. In 1906 liet jhr. mr. Hugo Gevers van Marquette de betimmering van de grote zaal naar kasteel Marquette overbrengen. Ook de marmeren schoorstenen en vier deuren met hun omlijsting werden daarheen gebracht. Tenslotte werd het tot bijna ruïne vervallen kasteel op 18 september 1911 aan het rijk verkocht. De grote vijver werd in 1933 gedempt met onverkoopbare bloembollen. Omdat de provincie Noord-Holland zo weinig kastelen telde werd besloten het gebouw te restaureren. Een bestemming als jeugdherberg waarborgde het sociale nut van het oude slot. Op 15 juli 1933 vonden de eerste trekkers er onderdak. Tijdens de oorlog van 1940/45 legerden de Duitsers zich in het kasteel. Na de bevrijding diende het als huis van bewaring voor een dertigtal politieke gevangenen.

De oranjerie, links voor het kasteel

De vierschaar op de binnenplaats

Het beheer over het gebouw wordt door de Rijksgebouwendienst gevoerd. Vooral sinds 1950 werd het kasteel met stukjes en beetjes gerestaureerd. De voltooiing van deze restauratie vond plaats in 1980 en in oktober 1980 werd het hostel feestelijk heropend. Momenteel worden er per jaar 30.000 overnachtingen geboekt door scholen, groepen en individuen uit 45 verschillende landen. Het slot heeft dan ook 40 kamers en andere ruimten.

Op de binnenplaats van het slot vindt men de zogenaamde vierschaar. De eigenaar van Asseburg (uit het geslacht van Assendelft) bracht in 1446 het privilege om recht te spreken over de delinquenten in de heerlijkheid Assendelft over naar zijn bezit in Heemskerk. De rechters namen zitting in de vierschaar op de binnenplaats. De Assumburg heeft ook een kerker. Helaas is de plaats waar het vonnis werd uitgevoerd niet meer aanwezig. De smalle toren aan de westzijde van het kasteel was voorheen afgeplat en droeg de naam 'schavot'. In de 17^e eeuw werd de toren verhoogd en kreeg een leien dak. (Op plaatje 7 is de afgeplatte toren nog zichtbaar).